

Azerice Değil, Türkçe!

YENİ DÜNYA MECMUASINA BİR HATIRLATMA !

Prof. Dr. Ahmet CAFEROĞLU

Başkalarının milli varlığına ve davasına karşı iyi niyetinden ve hürmetkârlığından şüphe etmek istemediğimiz Fremdsprachen Dienst Verlag'ın neşretmekte olduğu Türkçe «YENİ DÜNYA» adlı mecmuasının sonkânunun 1942 nüshasında şimdilik bahis mevzuu etmek istemediğim yanlış bir haritadan başka «Berlin Radyosu havadis neşriyatı» kısmında «Türkçe» ile yanyana bir de ayrıca «AZERİCE HAVADİSLER» tabirinin kullanıldığına tesadüf edilmektedir. Bu kayıt bize «Türkçe» den başka bir de «Azerice» denilen bir dilin mevcut olduğunu hatırlatmaktadır. İlk bakışta küçük bir dikkatsizlik eseri sayılır gibi görünen bu kayıt, hakikatte mevcut olmayan bir dilin yeniden türetilmesine çığır açmak ve milli Türk kültür davasına bir engel takmak maksadına atfolunabilir. Milli davamızla hakikate taban tabana zıd olan bu mesele üzerinde küçük bir tavzihte bulunmamız istifadeden hali kalmıyacağı gibi Berlin radyo idaresinin bunu ehemmiyetle dikkate alacağını kuvvetle tahmin ediyoruz.

Malûm olduğu veçhile, muhtelif tarihi sebeplerle Türk dünyası, bütün heybetiyle muazzam bir coğrafi sahaya yayılmış ve muhtelif milletlerin istilâsına uğramakla beraber kendi milli varlığından, bilhassa kendi ana dilinden zerre kadar feragat etmemiştir. Bunun en büyük delili, coğrafi uzaklığına rağmen bugün Taşkent Türkünün İstanbul radyosu neşriyatını anlamakta bir müşkülât çekmediği gibi, yalnız Aras nehrinin Türkiyeden ayırdığı Azerbaycan Türklerinin de İstanbul Türkçesini anlamakta hic bir zorluk görmemekte olmalarıdır. Aynı şartlar Arap dünyası için de varittir. Muazzam sahaya ve birbirinden uzak kıtalara yayılmış olan Arap dünyasının, tıpkı Türk dünyasının bir tek Türkçeye bağlı olduğu gibi, yalnız bir Arapça dilleri vardır. Nitekim Berlin radyosu bu hakikat karşısında, kendi havadis saatlerinde bütün Arap dünyası için yalnız bir «Arapça» ile neşriyat yapmakta ve meselâ, «Arapça» dan başka bir de «Suriyeye» veya «İrakça», «Mısırca», «Fasca» gibi yeni diller uydurmaktadır. Bu suretle Berlin radyosu, Mısır Filistin, Suriye, Irak ve Arabistan Arapçalarının bir olduğuna kani olduğu halde bütün Türklerin tek dil kullandıklarına kani bulunmadığını gösteriyor. Acaba neden! Muhtelif kabilelere ayrılmış olan Almanlar kadar muhtelif şiveler konuşan bir millet Avrupada mevcut olmadığından, muhtelif semt Türklerinin konuştuıkları lehçe

ve şivelerin Türkçeden ibaret olduğunu en ziyade onların anlamaları lâzımgelirken «Azerice» diyebilecek kadar fahiş bir hataya düşmeleri acaba nedendir?! İşte «Berlin Radyosu» ndan anlamak istediğimiz budur.

Maamafih Berlin radyosuna şu kadartını da hatırlatayım ki, Alman müsteshriklerinin de müttefiklik kabul ettikleri veçhile «Azerice» diye bir dil mevcut değildir. Ancak herhangi bir dilin muhtelif mahallî nüansları taşıyan şiveleri ve ağızları o'duğu gibi, Türk dili de bir çok mahallî şivelere ve ağızlara maliktir. Azerbaycanda konuşulan şeve de ufak tefek farklar olmakla beraber büyük «Türkçe» nin bir şivesi yahut ağızından ibarettir. Karakter itibıyla Türk şiveleri arasında İstanbul Türkçesinden, yani Türkiye radyosunda konuşulan Türkçeden en az farkı haiz olanı da Azerbaycan şivesidir. Bundan dolayı, 1918 yılında istiklâlini ilân eden AZERBAJCAN cumhuriyeti, resmî devlet ve edebiyat dili olarak yalnız İstanbul şivesini kabul etmiştir ve bugün hangi sahada olursa olsun Berlin radyosunun «Azerice» dediği Türkçe, tam İstanbul şivesinin aynıdır. Bütün bunları dikkate alınca «Azerice» denilen bir Türkçenin mevcut olmadığı meydana çıkmış olur.

Berlin radyosu kendi fikrinde ısrar ederse ona bir diyeceğimiz kalmaz; biz de Berlin radyosunun Türk diliyle beraber Türk milletini de parçolacağı kendine gâye edinmiş olduğuna inanmak mecburiyetinde kalırız. O takdirde Türkiye radyosu da meselâ günün birinde havadis saatlerinde «Almanca», «Viyanaca», «Bavyeraca», «Şlezzyaca» ve i. h. gibi yeni icad Alman dilleriyle haberler neşrederse Berlin radyosunun artık hayrete düşmeye bir hakkı kalmaz.

Çınaraltı, S. 33, 1942

